

de Kor

JANUARI 1952 No 1

Redactie : Bob Entrop Dierenselaan 89 Den Haag Tel. 320875

NU DE MOUWEN OPGESTROOPT

U zult wat vreemd opkijken een Kor in deze gedaante in Uw brievenbus te krijgen. De oorzaak? Och het was al een beetje voorspeld. Immers wanneer de medewerking voor advertentie-werving uit zou blijven, zou het niet anders kunnen dan de Kor kaal en zonder omslag het nieuwe jaar in te laten gaan. De oproep heeft niet één reactie opgeleverd. Een pover resultaat dus! Het spijt ons heel erg, maar waar niet is verliest de keizer zijn recht.

Echter... als de nood op zijn hoogst is, is de oplossing nabij. Enkele lieden-wie dat doet er nu niet toe-hebben op het laatste moment spijkers met koppen geslagen en misschien komt het Februari nummer weer met een jas aan uit de bus. Het moet me wel even van het hart, dat het werk helaas weer door enkelen moest worden opgeknapt. Maar nu genoeg hierover, want de titel houdt hoopvollere zinnen in.

We staan aan een nieuw verenigingsjaar, dat bijzondere betekenis zal krijgen nu het een jubileumjaar voor Biologia Maritima gaat worden. Een feestjaar dus, waarin we geen mistroostige klanken kunnen gebruiken. Hoe zouden we echter een jubileum kunnen vieren, wanneer we daarvoor niet de steun en medewerking van de leden zullen ontvangen. Er is heel wat werk aan de winkel. Alhoewel het leeuwenaandeel wel weer op Werkgroep den Haag zal neerkomen, neemt dit niet weg dat wij ons allen dit jaar eens van de goede B.M.-sympathieke-zijde moeten laten kijken. Ja heus al zit U niet zo dicht bij het vuur, maar geïsoleerd ergens in Nederland, dan toch kunt U medewerken. Immers een voortdurende propagering van onze mooie en boeiende liefhebberij onder vrienden en kennissen moet toch leiden tot een sterke ledenaanwas. Het propagandamateriaal is Uw bak, waarmee U iedere aarzeling van aspirant-zee-aquarianers kunt overwinnen.

Wat wij slechts vragen van allen, is een tikkeltje meer enthousiasme medewerking en bereidwilligheid in het nieuwe jaar. We vormen een gemeenschap met gemeenschappelijke interessen, maar dan ook met gemeenschappelijke plichten, al moeten die ook spontaan en zonder veel gebel van bestuurszijde tot stand komen.

Laten wij dus het jubileumjaar niet alleen vieren op enkele hoogtijdagen, maar moge 1952 de start worden voor een actieve groep mensen die voor hun liefhebberij ook werkelijk eens offers willen brengen. Wij zullen heus geen uren en uren van Uw tijd in beslag nemen, maar zouden het wel bijzonder hartelijk vinden, wanneer juist die kleine werkjes, waarvoor we dan bij U aankloppen, ook vlot uitgevoerd worden. Contributiebetalen, enquetelijsten invullen, contactavonden bezoeken, eens iets vertellen over Uw ervaringen, een nieuw lid aanbrengen.... het is toch niet veel gevraagd? Een kerngroep van B.M. geeft vaak avond aan avond zijn uren. Geeft U nu enkele minuten!!!

Het kan nu eenmaal niet van één kant komen. Dus nu voor allen: de mouwen opgestroopt!

Dat 1952 U voor al te veel pech met Uw zee-aquaria zal besparen, dat U vele genotvolle uren aan het Noordzeestrand zult mogen doorbrengen, kortom dat U veel succes met Uw prachtige liefhebberij zult hebben is de wens van Uw bestuur en in het bijzonder van

Octopussen bij den Helder

De visser Johan Post van de kotter HD 7 bracht van zijn tocht naar de ST 4 boei (ongeveer 60 KM N.W. van Den Helder) een levende Octopus of Zeespin mee. In een emmer werd het dier naar het Zoölogisch Station gebracht, maar aangezien hij zich met zijn zuignappen zo stevig vastzooog, waagden wij het niet hem los te trekken en lieten hem met emmer en al in het aquarium. De volgende dag kregen wij hem eindelijk uit de emmer en dadelijk begon het dier een eigen hol te bouwen. In een donkere hoek maakte hij eerst ruimte door met zijn armen stenen en schelpen te verwijderen en daarna ging hij zich een eigen huis bouwen. Af en toe gleeed hij, lopend op zijn lange armen, over de bodem op een steen af, die hij met zich meesleurde, natuurlijk ook weer met behulp van de zuignappen. Op deze wijze werden stenen van een kilogram en zwaarder naar zijn hol gesleept. Nadat de muren van zijn hol aldus van stenen en schelpen waren opgetrokken, nam hij een paar flinke schelpen, die hij als dak gebruikte. Deze schelpen liggen echter niet vast, maar hij houdt ze met zijn zuignappen boven zich vast, zodat hij ze ook onmiddellijk verwijderen kan, wanneer hij zijn hol wil verlaten. Zijn voedsel bestaat in hoofdzaak uit krabben, die hij eerst met zijn zuignappen beetgrijpt en dan met behulp van zijn zware kaken, die veel op een papagaasiensnavel lijken, kraakt. De hoeveelheid krabben, die hij verslindt, is groot en als hij geen krabben vindt, neemt hij daarvoor in de plaats een knorhaan of andere vis, die hij tegenkomt. Zijn grondkleur is rossig-geel, maar elk ogenblik verandert zijn kleur: nu een spierwit, maar enkele seconden later trekt als het ware een donkerrode was over zijn lichaam en ziet het dier er volkomen anders uit. Wanneer het dier met uitgestrekte armen over de bodem glijdt, bedraagt zijn totale lengte bijna driekwart meter, ofschoon zijn lichaam zelf maar een twintig centimeter bedraagt. Zijn naam "inktvis" heeft betrekking op een inktzak, die in de mantelholte verborgen zit, maar hij maakt slechts in hoge nood gebruik van de mogelijkheid zich met behulp van deze inkt achter een dicht "rookgordijn" terug te trekken. Deze Octopus hoort thuis in zuidelijker streken, maar 's zomers dringen zij ook wel de Noordzee binnen. Nu met het invallen van de koude, reppen zij zich ijlings naar het Zuiden terug en worden dan bij het passeren van onze kust, af en toe wel eens gevangen, maar dit blijft toch een zeldzaamheid. Des te groter zeldzaamheid was het, dat het in de week van 9 tot 15 December niet bij deze éne Octopus bleef, maar dat uit de zelfde omgeving nog vier exemplaren werden meegebracht. Dit stond stellig in verband met de zeer plotselinge vorst in de lucht, die dadelijk zijn invloed tot diep in zee doet gelden.

I. Kristensen.

"Siet, wat all wonderwercks wij achteloos vertreden" Dit sprak eens de grote Huygens, toen hij de fragiele schoonheid van de schelpen van het Noordzeestrand ontdekte. Schoonheid waar de schoen van menig wandelaar knarsend overheen gaat.

VAN DE ZEE NAAR DE BODEN

Dat was goed werk De contactman van werkgroep Den Haag heeft eind December '51 op één klap van alle Haagse leden de contributie voor 1952 ad.f.4.- op de girorekening van onze penningmeester overgemaakt. In den Haag zijn dus geen wanbetalers. Toch is de Haagse Werkgroep niet blut, want met een eigen echte kor, een theeservies en een aardig saldo gaat hij vol goeden moed 1952 in. Een voorbeeld ter navoiging door de andere werkgroepen.

Nogmaals werkgroepen. In Alkmaar wil de heer Wiegman een groep zee-aquariumliefhebbers rond zich verzamelen. Hij heeft zijn voelhorens naar het bestuur van B.M. uitgestoken. Ons antwoord was: Welkom in B.M. Start een werkgroep en wees zelf de actieve contactman. Vol verwachting klopt ons hart.

In Middelburg heeft ons lid de heer C. Minderhoud, secretaris van Barbua Conchenius zich voorgesteld als contact van B.M. Hij heeft een uitnodiging tot alle leden van zijn vereniging gericht, waarin hij hen opwekt met een zee-aquarium te beginnen en zich bij B.M. aan te sluiten. Ons hart gaat steeds sneller kloppen.

Een man van reageerbuizen en balansen. De Haagse Werkgroep heeft in de heer Compaan een belangrijk lid en medewerker gekregen. Hij gaat zich als chemicus bezighouden met zee-wateronderzoek. Hij gaat ons vertellen wat er te veel of te weinig in ons aquariumwater zit. Een goede stap op de weg naar een hoger plan. Hij doet natuurlijk ook mee met onze specialistenkring en zijn devies luidt: Op het water komt het aan.

Het Centraal Archief groeide! De heer J. Bos Jr. uit Rotterdam heeft ons Centraal Archief belangrijk uitgebreid. Hij ploos alle Jaarsangen van "Het Aquarium" en "Aqua Terra" na op artikelen, die zee-biologisch van belang voor ons zijn. Het werd een hele lijst, keurig en overzichtelijk getikt en... door ons in grote dank aanvaard.

Oh die enquetelijsten!! Onze herhaalde oproep om terugzending van de ingevalde enquetelijsten in de December -Kor heeft weer een beetje succes gehad. Er kwamen er weer een aantal binnen. Nu nog even de laatste!! Ja we missen er nog een paar!!! Kom op er mee!

H A N G Z E M A A R O P !

Bovenstaande titel doet nu niet bepaald vriendelijk en beschaafd aan. Een beetje middeleeuws misschien. Toch is het niet oproerkraaijerig bedoeld. De zaak zit zo. Ons Haags lid de heer Audretsch gaat zich specialiseren op Hydroidpoliepen. Deze poliepen treffen we vaak aan op stukken wier-in Tholen vonden we er vele op sponswier-en om deze poliepen nu in kleine potten of aquaria gemakkelijk waar te kunnen nemen, zou het prettig zijn, wanneer we de wieren recht op in het water konden laten hangen. Wanneer het wier nog op een stukje hout vastgehecht zit, blijft het vanzelf drijvende, maar anders nemen we een stukje kurk (slerkurk bv. maken hierin een V vormige keep en klemmen hier het stukje wier tussen, door de keep even open te buigen en eer heiper het wier er tussen te laten steken. Meerdere van zulke drijfvertjes kunnen dan zo langs de ruit opgehangen worden. Met een sterk vergrotende loupe kunnen dan de mooiste observaties gedaan worden. Uitvinding zonder patent van de heer Audretsch

~Tegenslag met de grote ZEE-DAHLIA (Tealia felina)~

Copie, copie, copie vraagt de redacteur en ik ben het met hem eens. Hier een brokje, heel simpel, heel klein, maar...er kan reactie op komen tot beider of meer genoegen.

Al enkele malen zijn wij, -de heer J. Bos en ondergetekende- in bezit gekomen van diverse prachtig gekleurde grote Zee-dahlia's uit Zeeland. Het lukte niet ze in leven te houden. We zijn er persoonlijk op uit getrokken en brachten ze "keresvers" mee. Je staat verstomd als je die pracht anemoneen-zo juist gevangen in een emmer aan boord zet, om ze even later in vol ornaat uit te zien staan.

Welgemoed trek je naar huis met de overtuiging, dat deze het wel zullen houden. Langzamerhand zie je ze echter stuk voor stuk verdwijnen, na één, soms twee weken er met genoegen naar te hebben gekeken.

"Jullie zetten er teveel in één bak" zei een ander B.M. lid. "Niet meer dan één exemplaar in elke bak, dan houden ze het. Ook dit werd geprobeerd, maar helaas zonder resultaat.

Nu zit ik te peinzen wat daarvan wel de oorzaak kan zijn. Waarom kon ik deze dieren vroeger wel houden en nu niet? Viermaal is het nu geprobeerd en evenzoveel malen mislukt.

De Middellandse- en de aan onze kust levende dieren blijven content, maar die Zeeuwse rakker vertikt het. Wie weet raad? Klim in Uw pen zeemannen en laat Uw mening eens horen. W.J.M. Deutz.

Geen oplossing, maar misschien een tip!

Dat de dahlia's "kersvers" waren zoals de heer Deutz hierboven schrijft neem ik direct aan, maar het water, hoe was daarvan de samenstelling toen hij de zee-dahlia's er in overbracht?

Temperatuur, zoutgehalte, nitraat- en nitrietgehalte en wat dies meer, in hoeverre kwamen zij overeen met het water uit het natuurlijke milieu? Hierin zal naar alle waarschijnlijk de oorzaak gelegen hebben van het feit dat de dieren na korten tijd doodgingen.

Wanneer we dergelijke gegevens niet kennen, doch slechts op het simpele gegeven af moesten gaan: nl dat de dieren dood gingen, is het ondoenlijk en onverantwoord een conclusie over de oorzaak te trekken.

Wanneer er iets mis gaat in de bak kan dit vele oorzaken hebben. Ik zou willen raden om op zo'n pechmoment direct één liter water uit het betreffende aquarium te nemen, in een fles te gieten en voorzien van etiket met datum en zo uitvoerig mogelijke gegevens, te laten onderzoeken. Mogelijk kan na een chemische quantatieve en kwalitatieve uiteenrafeling een vermoedelijke oorzaak aangewezen kunnen worden.

De lezer merke hier op hoe voorzichtig wij willen zijn met definitieve antwoorden. Dit kan niet anders omdat wij nog altijd over veel te weinig waarnemingen (betrouwbare) beschikken.

De ervaringen met Zee-dahlia's lopen zeer uiteen. Opmerkelijk is dat Zee-dahlia's, die tegen Paardeanemoneen "aangeleund" staan en dus met de netelcellen van de Actinia equina in aanraking komen, op die plaats schijnen te "verbranden". De Zee-dahlia gaat er op die plaats "aangestast" en onsmakelijk uit zien. Verplaatsing van de dahlia met steen en al bv. kan deze "Vonde" soms weer doen genezen. Hier zou dus de grond kunnen liggen voor de vraag: Kunnen wij Zee-dahlia's met andere dieren (bloemdieren) samen houden? Zo ja met welke dieren wel en met welke niet?

Sterk aan te raden (en daarom is veldwerk zo belangrijk) is, om indien mogelijk ter plaatse - dus daar waar het dier aangetroffen wordt - de le-

vensomstandigheden als milieu, vindplaats, watermonster, stroming, eb en vloed etc. zo nauwkeurig mogelijk te observeren en te onderzoeken. Daarna moeten we trachten dit natuurlijke milieu thuis in het aquarium zo natuurgetrouw mogelijk na te bootsen. Mogelijk zullen we het dier er toe kunnen brengen zich aan gewijzigde omstandigheden aan te passen, maar dan zal dit toch zeer geleidelijk moeten gebeuren.

Enkele weken geleden kreeg ik bij een bezoek aan een oesterkwekerij uit het aquarium aldaar een mooie Zee-dahlia ten geschenke. Hij was ook wat je noemt in blakende toestand. Thuis gekomen werd hij in de bak neergelaten op en tegen stenen. Zonder zich te hechten heeft hij als een ballon liggen rollen (de krabben voetbalden af en toe). Ook op een plaats waar hij niet zo gestoord werd, wilde hij niet hechten. Toch stond hij af en toe prachtig uit met dikke tentakels. Dit werd echter steeds minder en na ongeveer 1 week ging hij er vreselijk verfromfaaid en verslobberd (excusez le mot) uit zien. Dit was dus niet eens een dahlia die zo uit volle zee komt, maar één die ook al een tijdje aan een aquarium gewend was geweest. Ondanks dat ging hij toch dood. Één ding kan echter wel met stelligheid beweerd worden: mijn zeewater was niet gelijk geweest aan dat van de bak in de oesterkwekerij. Mijn water is bv. gescheept voor de kust van Scheveningen, terwijl in de oesterkwekerij Zeeuws water aanwezig was. Mogelijk was het milieu in mijn bak voor deze dahlia volkomen ongeschikt, voldeed dus niet aan de door het dier gestelde eisen. Het water wordt onderzocht!!

Bob Fatrop

Gaarne wil ik de lezers uitnodigen ons hun belevenissen met de zee-dahlia zo uitvoerig mogelijk te melden. Hoe meer gegevens hoe beter. Melut U niet alleen de goede resultaten, maar vooral ook de pechjes.

HIER ZIJN DE HOOGWATERTIJDEN VOOR ROTTERDAM

13 Januari	5.25 en 17.51 uur	Den Helder ong. 3 uur later
20 Januari	9.22 en 22.03 uur	IJmuiden ong. 1 uur vroeger
27 Januari	4.40 en 17.15 uur	Scheveningen 1½ uur vroeger
3 Februari	9.51 en 22.33 uur	H.v. Holland 1,45 uur vroeger
5-8 uur later is het laagwater.		Delfzijl ong. 7½ uur later

AANBIEDING

Ons lid de heer J. Bos Jr. Bergse Dorpstraat 69 te Rotterdam heeft de volgende jaargangen te koop:

Het Aquarium 1e (enkele nummers ontbreken) t/m de 20e Jrg.

De 3e Jaargang ontbreekt.

Aqua Terra 1e t/m 20 e Jrg.

Prijs F.55.-

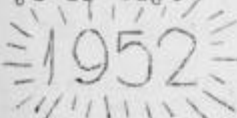
Over gelukkig nieuwjaar gesproken

Wat hebben we om klokslag 12 weer veel goede wensen uitgedeeld en wat hebben we ons allen weer veel goede dingen voorgenomen.

Heeft U in Uw goede voornemens-lijstje ook aan Biologia Maritima gedacht? Schrijft U anders de volgende punten maar onder aan het lijstje er bij:

- Ik betaal mijn contributie op de eerste dagen in het jaar
- Ik sluit steeds een postzegel voor antwoord in.
- Ik stuur die arme redacteur eens een brok copy.
- Ik maak eens wat propaganda voor B.M. en noteer dan even een stel nieuwe leden.

Neem het niet alleen voor, maar voor het ook uit! Dan wordt 1952 goed!

GARCINUS IN ZIJN BOEKENHOEK

HOLTEDIEREN EN EENCHELLIGEN door A.J. PIJPERS
WEEKDIEREN 1 door KEES HANA
ZEEVISSSEN door K. WERNER
STEKELHUIDIGEN door KEES HANA

Deze vier boekjes, alle van belang voor de zee-aquariumliefhebber, werden uitgegeven in de serie Wat leeft en groeit. (Uitgev. Het Spectrum Utrecht. Ingenaaid F.2.90 en Gebonden F.3.90)

A.J. Pijpers doet ons in een vlotte en begrijpelijke stijl een boekje open over de Holtedieren waartoe de trots van iedere zee-aquariumhouder: de zee-anemonen, behoort. De anemonen worden van binnen en van buiten bekeken, terwijl veel aardige biologische bijzonderheden besproken worden. Maar ook de verwanten van deze bloemdieren in de vorm van kwalen, kwalpoliepen, koralen, ribkwallen en sponsen passeren de revue. We kunnen zeggen, dat wie dit boekje leest (en herleest) heel wat wijzer zal worden over al die dieren, waarover de wetenschapsmensen lang in h onzekere hebben vertoefd. Bij de eencelligen of oerdiertjes komt wel vaak een microscoop te pas, maar wie hierdoor ook maar éénmaal een bli slaat, ziet zich wel in een bijzondere wereld van het nietige verplaat. In WEEKDIEREN door Kees Hana krijgen we geen dooce opsomming van tall ze soorten slakken en schelpen, maar Hana voert ons naar typische gebieden, waarin typische weekdieren met elkaar een gemeenschap vormen. B.v. de Wadden, waar schelpdieren voorkomen, die we ergens anders tever geefs zullen zoeken. Hana breekt hier ook een lans voor de LEVENDE schelpdieren, daarbij het dorre verzamelen van de stoffelijke overscho ten terwille van de systematische verzameling, van zich afschuivend. Hier komt hij op ons gebied, want wij kunnen trachten de levende weekdieren in onze aquaria in leven te houden en hun gedragingen te bestu deren. En juist van het laatste weet men nog zo bedroevend weinig af. Dit boekje zal zeker de belangstelling weten te wekken voor de studie van onze weekdieren als de inktvis; maar ook die gewone alikruik en mossel hebben nog heel wat wetenswaardigs te vertellen. Goede tekeningen en foto's illustreren dit evenals de andere boekjes.

Wie iets meer wil weten over zeevissen, dan doorgaans in de leerboeken beschreven staat, vindt in dit boekje veel biologische bijzonderheden over de zeevissen. Volledig is het geenszins, maar dat zegt de schrijve zelf reeds. Het wil ook geen wetenschappelijke pretentie hebben, doch wil slechts belangstelling wekken voor de zeevissen en de zeevisserij. In het hoofdstuk over het IJsselmeer somt de schrijver een hele waslij van zeevissen op, die in het IJsselmeer zouden voorkomen! Dit zal toch w voorkwamen moeten zijn? En is de zeestekelbaars algemeen voor onze kus. Een buitenkans voor onze bakken als het juist was! Misschien is hier e daar wat te veel gebouwd op reeds verouderde of liever niet recente g gevens. Al met al een boekje voor de mariene bibliotheek.

De bespreking van Stekelhuidigen door Kees Hana moet tot het volgende nummer blijven overstaan wegens plaatsgebrek.

Bestel deze-en al-Uw boeken bij onze adverteerders en noem de naam van "De Kor". Als de ene hand de andere wast.....
